

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

©2018 ЗАВІДНА Л. Д.

УДК 658.14/17:640.4

Завідна Л. Д. Формування фінансової стратегії підприємства готельного господарства

Метою статті є дослідження процесу формування фінансової стратегії підприємства та її обґрунтування в системі управління розвитком підприємства. Представлено послідовність етапів формування фінансової стратегії. Доведено, що фінансова стратегія є спрямованим вектором управління підприємством та його виробничо-господарською діяльністю в сучасному глобалізованому, динамічному та конкурентному ринковому середовищі. За результатами проведеного аналізу ефективного управління ресурсним потенціалом та оцінки фінансового стану 21 підприємства готельного господарства з 10 областей України та м. Київ запропоновано механізм діагностики фінансової стратегії підприємства. Побудовано матрицю фінансової стратегії Франшона – Романе для визначення санаційної спроможності підприємства готельного господарства. Запропонований механізм діагностики фінансової стратегії підприємств готельного господарства дозволить комплексно оцінити фінансову стійкість підприємства і глибину фінансової кризи, врахувати цілі функціонування та результати діяльності за ключовими параметрами: ліквідність, фінансова стійкість і рентабельність.

Ключові слова: фінансова стратегія підприємства, формування фінансової стратегії, підприємства готельного господарства, результат господарської діяльності, результат фінансової діяльності, матриця фінансової рівноваги Франшона – Романе.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 13.

Завідна Людмила Дмитрівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, докторант кафедри готельно-ресторанного бізнесу, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: zldair98@gmail.com

УДК 658.14/17:640.4

Завидная Л. Д. Формирование финансовой стратегии предприятия гостиничного хозяйства

Целью статьи является исследование процесса формирования финансовой стратегии предприятия и ее обоснование в системе управления развитием предприятия. Представлена последовательность этапов формирования финансовой стратегии. Доказано, что финансовая стратегия является направляющим вектором управления предприятием и его производственно-хозяйственной деятельностью в современной глобализированной, динамичной и конкурентной рыночной среде. По результатам проведенного анализа эффективного управления ресурсным потенциалом и оценки финансового состояния 21 предприятия гостиничного хозяйства из 10 областей Украины и г. Киев предложен механизм диагностики финансовой стратегии предприятия. Построена матрица финансовой стратегии Франшона – Романе для определения санационной способности предприятия гостиничного хозяйства. Предложенный механизм диагностики финансовой стратегии предприятий гостиничного хозяйства позволит комплексно оценить финансовую устойчивость предприятия и глубину финансового кризиса, учесть цели функционирования и результаты деятельности по ключевым параметрам: ликвидность, финансовая устойчивость и рентабельность.

Ключевые слова: финансовая стратегия предприятия, формирование финансовой стратегии, предприятия гостиничного хозяйства, результат хозяйственной деятельности, результат финансовой деятельности, матрица финансового равновесия Франшона – Романе.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 13.

Завидная Людмила Дмитриевна – кандидат сельскохозяйственных наук, доцент, докторант кафедры гостинично-ресторанного бизнеса, Киевский национальный торговельно-экономический университет (ул. Киото, 19, Киев, 02156, Украина)

E-mail: zldair98@gmail.com

UDC 658.14/17:640.4

Zavidna L. D. The Formation of Financial Strategy of Enterprise in the Hotel Industry

The article is aimed at researching the process of formation of the financial strategy of enterprise and its substantiating within the system of enterprise development management. The sequence of stages of formation of financial strategy is presented. It is proved that the financial strategy is the guiding vector of management of enterprise and its production-economic activity in the contemporary globalized, dynamic, and competitive market environment. The mechanism of diagnostics of the financial strategy of enterprise is proposed on the basis of results of an analysis of efficient resource potential management and an assessment of financial status of 21 enterprises in the hotel industry from 10 regions of Ukraine and the city of Kyiv. In order to determine the rehabilitation ability of enterprise in the hotel industry, the Franchon – Romane matrix of financial strategy has been built. The proposed mechanism for diagnostics of the financial strategy of hotel enterprises will provide to integrated assessing of the financial stability of enterprise and the depth of financial crisis, taking into consideration the objectives of functioning and the results of activity according to the following key parameters: liquidity, financial stability, and profitability.

Keywords: financial strategy of enterprise, formation of financial strategy, enterprises of hotel industry, result of economic activity, result of financial activity, Franchon – Romane matrix of financial equilibrium.

Fig.: 1. **Tbl.:** 2. **Bibl.:** 13.

Zavidna Liudmyla D. – PhD (Agriculture), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree of the Department of Hotel and Restaurant Business, Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: zldair98@gmail.com

Процес забезпечення конкурентоспроможності є невід'ємним етапом стратегічного управління підприємством і пов'язаний з вирішенням проблеми найшвидшого досягнення запланованих результатів в умовах мінливого внутрішнього середовища та ситуації на ринку. У цьому випадку досягнення мети стає результатом, а стратегія – інструментарієм цього процесу. Тому особливості актуальності набуває формування та вибір альтернативної

стратегії, завданнями яких є перспективне бачення умов функціонування, позиціонування підприємства на ринку, що дозволяє не тільки вжити заходів щодо усунення небажаних наслідків або зведення їх до мінімуму, але й отримати із ситуації певні вигоди.

Фінансова стратегія є досконалим інструментом ефективного управління ресурсним потенціалом підприємства, оскільки дозволяє комплексно оцінити фінансову стійкість підприємства та глибину фі-

нансової кризи, враховувати цілі функціонування та результати діяльності. Всебічно враховуючи фінансові можливості підприємства, об'єктивно розглядаючи характер внутрішніх та зовнішніх факторів, фінансова стратегія забезпечує відповідність фінансово-економічних можливостей підприємства умовам, які склалися на ринку продукції (послуг).

Проблематиці сутності фінансової стратегії, процесу її формування та реалізації на підприємствах присвячено чимало публікацій як у зарубіжних, так і в вітчизняних літературних джерелах. Теоретико-методичні аспекти стратегічного фінансового управління досліджували такі вчені, як: В. Акулов, З. Амінова, І. Ансофф, І. Балабанов, І. Бланк, В. Герасимчук, І. Герчикова, Н. Горицкая, А. Гриньов, Л. Наумова, В. Пономаренко, В. Прівалов, Л. Радова, М. Портер, В. Савчук, А. Семенов, О. Стоянова, І. Химич, А. Череп, О. Шермет, О. Ястремська та інші.

Більшість вчених трактують фінансову стратегію як частину фінансового менеджменту. Так, В. Б. Акулов розуміє під фінансовою стратегією фірми комплексне управління всіма активами і пасивами фірми [1]. Аналогічної точки зору дотримується З. Ф. Амінова [2]. І. О. Бланк відзначає: «Ефективним інструментом перспективного управління фінансовою діяльністю підприємства виступає фінансова стратегія» [3, с. 20].

Слід зазначити, що, незважаючи на наявність досить великої кількості наукових праць, за межею систематизованих досліджень залишаються питання формування фінансової стратегії підприємства готельного господарства.

Умови турбулентності економічних процесів, що виникають у внутрішньому та зовнішньому середовищі функціонування підприємства готельного господарства, передбачають пошук і розробку власної стратегії розвитку, включаючи наявність оптимального співвідношення між витратами та результатами пропонуванних готельних продуктів і послуг. Водночас складність управління стратегічним розвитком підприємства готельного господарства зумовлює існування невирішених питань щодо розробки механізму діагностики фінансової стратегії підприємств готельного господарства.

Метою статті є дослідження процесу формування фінансової стратегії підприємства та її обґрунтування в системі управління розвитком підприємства. Розробка механізму діагностики фінансової стратегії підприємств готельного господарства. Для визначення санаційної спроможності підприємства готельного господарства, вірогідності його банкрутства та ліквідних ускладнень слід побудувати матрицю фінансової стратегії Франсона – Романе.

Головна стратегічна мета відповідно до вимог ринку і можливостей підприємства здійснюється через розробку та виконання фінансової стратегії під-

приємства, де визначаються і розподіляються завдання з формування фінансів по виконавцях і напрямках роботи.

Фінансова стратегія підприємства, охоплюючи всі сторони діяльності підприємства (оптимізацію основних та оборотних засобів, управління капіталом, розподіл прибутку, безготівкові розрахунки, податковий менеджмент, політику у сфері цінних паперів), визначає об'єкти розробки та здійснення фінансової стратегії. Об'єктами є доходи та надходження коштів, видатки і відрахування коштів, взаємовідносини з бюджетом і позабюджетними фондами, кредитні взаємовідносини тощо [2; 3].

Фінансова стратегія повинна відповідати виробничим завданням і за необхідності коригуватися і змінюватися. Контроль за виконанням фінансової стратегії забезпечує перевірку надходжень доходів, економне і раціональне їх використання. Добре налагоджений фінансовий контроль допомагає виявляти внутрішні резерви, підвищувати рентабельність господарства, збільшуючи грошові накопичення.

Фінансова стратегія є складовою загальної стратегії підприємства. Першочерговим завданням підприємства є розвиток здорової конкуренції, що визначається в процесі розроблення виробничої та маркетингової стратегій. Відповідно, загальна стратегія ґрунтується на врахуванні можливостей збільшення конкурентних переваг підприємства. При цьому фінансова стратегія спрямовується на забезпечення самофінансування підприємства, що може досягатися в контексті ефективного управління капіталом, активами, прибутком, інвестиціями тощо. Таким чином, формування стратегічних цілей орієнтовано на нагромадження капіталу підприємства, достатнього для фінансування його розширеного відтворення [3].

Фінансова стратегія узгоджується із загальною стратегією підприємства та є чинником забезпечення його ефективного функціонування та фінансового розвитку в майбутньому.

Розробка фінансової стратегії підприємства (рис. 1) починається з *підготовчого періоду*. У цей період здійснюються фінансовий аналіз діяльності підприємства, прогнозування зовнішнього економічного середовища, складання перспективної програми розвитку підприємства з урахуванням очікуваних надходжень і витрачання фінансових коштів [2–6].

1. У процесі розробки фінансової стратегії визначається тривалість періоду, який встановлюється для формування загальної стратегії економічного розвитку підприємства. При цьому стратегія фінансового управління як складова загальної стратегії може бути реалізована лише в часових межах цього періоду.

2. Основною метою фінансової стратегії є максимізація ринкової вартості підприємства. Водночас

Рис. 1. Процес розробки фінансової стратегії підприємства готельного господарства

Джерело: складено за [2-8].

головна мета конкретизується в контексті завдань фінансового розвитку підприємства. Система стратегічних цілей формує стратегічну модель розвитку підприємства.

3. Розроблена фінансова стратегія знаходить конкретне відображення у фінансових показниках – цільових стратегічних нормативах, зокрема таких:

- ✦ щорічний темп приросту власного капіталу підприємства;
- ✦ мінімальна частка власного капіталу в загальному обсязі використаного капіталу підприємства;

- ✦ рентабельність власного капіталу підприємства;
- ✦ мінімальний рівень ліквідності активів підприємства;
- ✦ прийнятний рівень фінансових ризиків тощо.

Під час конкретизації фінансової стратегії за періодами її реалізації забезпечується узгодженість стратегічних нормативів у часі.

4. Фінансову стратегію розробляють з урахуванням перспектив фінансового розвитку підприємства і, відповідно до основних аспектів його фінансової діяльності, формують фінансову політику.

Разом з тим, розробка і проведення фінансової політики підприємства, базуючись на фінансовій стратегії, дають змогу вирішувати конкретні завдання за відповідними напрямками його фінансової діяльності. Тобто фінансова стратегія орієнтує на ті варіанти рішень, які забезпечують досягнення поставленої мети фінансового менеджменту.

5. Оцінка ефективності розробленої стратегії за параметрами є завершальним етапом формування фінансової стратегії підприємства. У процесі такої оцінки визначається ступінь узгодження цілей і завдань, етапів та часових меж у реалізації стратегії фінансового менеджменту; узгодженість фінансової стратегії зі змінами зовнішнього фінансового середовища.

На основі оцінки за результатами фінансового аналізу діяльності підприємства здійснюється якісна і кількісна оцінка пропозицій та їх відбір, що відповідають досягненню основного критерію вдосконалення фінансового стану підприємства [9].

У рамках проведення дослідження практики формування фінансової стратегії підприємства готельного господарства здійснено аналіз ефективного управління ресурсним потенціалом та оцінку фінансового стану 21 підприємства готельного господарства з 10 областей України (Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Закарпатської, Львівської, Тернопільської, Харківської, Херсонської, Хмельницької, Чернігівської) та м. Київ за 2011–2015 рр. з урахуванням категорії готелів (5*–1*).

За результатами проведеного дослідження побудовано матрицю фінансової стратегії (рівноваги) Франсона – Романа [10], вигляд якої наведено в табл. 1, для визначення санаційної спроможності підприємства готельного господарства – вірогідності його банкрутства та ліквідних ускладнень, залежно від прогнозних значень результатів господарської та фінансової діяльності [5; 6; 9].

Сутність цієї методики полягає у визначенні трьох показників:

- ✦ результат господарської діяльності;
- ✦ результат фінансової діяльності;

✦ результат господарсько-фінансової діяльності як сума двох попередніх показників. Розмір цього показника дає можливість оцінити обсяг вільних коштів підприємства після фінансування усіх його витрат та виробничого розвитку.

Побудова матриці фінансової рівноваги являє собою експрес-методику діагностики фінансової стійкості підприємства, яка полягає у визначенні можливості підприємства до створення ліквідних коштів і фінансування за рахунок результатів своєї діяльності [11; 12].

Як видно з табл. 1, лінія фінансової рівноваги підприємства проходить по головній діагоналі матриці та є спадною від квадранта 1 до квадранта 3. Тобто найбільш сприятливим для підприємства є його позиціонування у квадранті 1, найменш вигідним (у рамках збереження стану фінансової рівноваги) – у квадранті 3. Квадрант 2 займає проміжне становище за обома критеріями, характеризується стійкою фінансовою рівновагою, за таких умов підприємство має найбільшу кількість можливих варіантів зміни фінансового стану. Отже, квадранти 1, 2, 3 – квадранти рівноваг, де результат фінансово-господарської діяльності становить 0. Квадранти 4, 5, 6 характеризують ситуацію успіху, тобто збільшення ліквідних коштів підприємства, де значення результату фінансово-господарської діяльності є більшим від 0. Квадранти 7, 8, 9 – зона дефіциту (зона витрачання), де значення результату фінансово-господарської діяльності є меншим від 0. Над діагоналлю матриці знаходиться зона успіхів, під діагоналлю – зона дефіцитів.

Як видно з матриці, кожна розглянута ситуація може бути обумовлена різним співвідношенням результатів господарської та фінансової діяльності. Надамо характеристику кожному квадранту та позиції в ньому готельних підприємств (табл. 2).

Позиція ГП17 у матриці фінансових стратегій відповідає квадранту 2 «Стійка рівновага» (РГД ≈ 0 , РФД ≈ 0 , РФГД ≈ 0), має сталу фінансову стійкість, власних коштів вистачає для фінансування виробни-

Таблиця 1

Матриця фінансових стратегій (фінансової рівноваги) Франсона – Романа

Значення показників	РФД $\ll 0$	РФД ≈ 0	РФД $\gg 0$
	Гальмування	Стабілізація	Прискорення
РГД $\gg 0$	РФГД ≈ 0 «Батько родини» 1	РФГД > 0 «Рантьє» 4	РФГД $\gg 0$ «Холдинг» 6
РГД ≈ 0	РФГД < 0 «Епізодичний дефіцит» 7	РФГД ≈ 0 «Стійка рівновага» 2	РФГД > 0 «Атака» 5
РГД $\ll 0$	РФГД $\ll 0$ «Криза» 9	РФГД < 0 «Дилема» 8	РФГД ≈ 0 «Нестійка рівновага» 3

Матриця фінансової рівноваги (стратегії) підприємства готельного господарства

	РФД < 0 Гальмування	РФД ≈ 0 Стабілізація	РФД > 0 Прискорення
РГД > 0 Повільне зростання	РФГД ≈ 0 1	РФГД > 0 4	РФГД > 0 ГП4 ГП13 ГП6 ГП14 ГП7 ГП16 ГП9 ГП21 ГП10 6
РГД ≈ 0 Оптимальне зростання	РФГД < 0 7	РФГД ≈ 0 ГП17 2	РФГД > 0 ГП11 5
РГД < 0 Форсоване зростання	РФГД < 0 ГП2 ГП20 9	РФГД < 0 8	РФГД ≈ 0 ГП1 ГП12 ГП3 ГП15 ГП5 ГП18 ГП8 ГП19 3

Джерело: авторська розробка.

цтва, обсяги заборгованості не збільшуються, результат від господарської діяльності коливається в логічному діапазоні нульової позначки.

Така позиція підприємства у 2015 р. є закономірною та відображає його реальний фінансовий стан. Для подальшого збільшення обсягів діяльності готелю необхідно збільшити заборгованість, щоб фінансувати збільшення оборотних активів. Якщо підприємство не планує збільшення обсягів діяльності, то є можливість скоротити обсяги заборгованості. Це сприятиме фінансовому розвитку ГП19.

Позиція ГП1, ГП3, ГП5, ГП8, ГП12, ГП15, ГП18, ГП19 у матриці фінансових стратегій відповідає квадранту 3 «Нестійка рівновага» (РГД < 0, РФД > 0, РФГД ≈ 0), коли підприємства забезпечують свою платоспроможність лише за рахунок нарощення заборгованості. Фінансова рівновага є нестійкою, тому наближається криза. Власних джерел фінансування не вистачає у зв'язку з низькою ефективністю господарювання. Нарощування заборгованості доходить до критичного рівня, що підвищує ризик кредиторів. При нарощенні обсягів діяльності виникнуть труднощі з отриманням нових кредитів, що стане наслідком дефіциту джерел фінансування. Якщо обсяги діяльності не збільшувати, фінансова рівновага прийде до норми.

Позиція ГП11 у матриці фінансових стратегій відповідає квадранту 5 «Атака» (РГД ≈ 0, РФД > 0, РФГД > 0), є можливості збільшення ліквідних коштів. Підприємство нарощує свою заборгованість, хоча виробничі потреби повністю профінансовані за рахунок власних фінансових ресурсів.

Отже, наявний фінансовий потенціал дає можливість для подальшого фінансового розвитку.

Позиція ГП4, ГП6, ГП7, ГП9, ГП10, ГП13, ГП14, ГП16, ГП21 у матриці фінансових стратегій відповідає квадранту 6 «Холдинг» (РГД > 0, РФД > 0, РФГД > 0) – найбільший фінансовий і комерційний успіх. Готелі перебувають у стані розвитку і мають фінансові ресурси для фінансування всіх своїх потреб. Наявні всі можливості для подальшого ефективного розвитку за рахунок як збільшення обсягів діяльності, так і розширення послуг. Для збереження досягнутого становища потрібно постійно оцінювати вартість позикового капіталу і прибутковості.

Позиція ГП2, ГП20 у матриці фінансових стратегій відповідає квадранту 9 «Криза» (РГД < 0, РФД < 0, РФГД < 0) і характеризує посилення кризових явищ, причиною можуть бути збитки від господарської діяльності, дефіцит ліквідних коштів через розрив між термінами надходження і витрачання коштів, а також зниження заборгованості чи збільшення фінансових витрат на її обслуговування.

Для виходу з кризи слід:

- ✦ знайти та мобілізувати резерви зростання економічної прибутковості;
- ✦ знизити дефіцит ліквідних коштів за рахунок прискорення їх обігу;
- ✦ законсервувати виробничі інвестиції чи вивільнити кошти в господарський обіг;
- ✦ знайти можливості здешевлення позикових ресурсів;
- ✦ знайти нетрадиційні джерела фінансових ресурсів.

Якщо це не дасть позитивного ефекту, то треба провести санацію готельного підприємства.

ВИСНОВКИ

Отже, фінансова стратегія розробляється з урахуванням ризику неплатежів, стрибків інфляції та інших форс-мажорних (непередбачуваних) обставин. Головною стратегічною метою фінансової стратегії є забезпечення підприємства необхідними та достатніми фінансовими ресурсами [13].

Запропонований механізм діагностики фінансової стратегії є досконалим інструментом ефективного управління ресурсним потенціалом підприємства готельного господарства, оскільки дозволяє комплексно оцінити фінансову стійкість підприємства та глибину фінансової кризи, враховувати цілі функціонування й результати діяльності за ключовими параметрами – ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності. Сукупність рекомендованих показників реалізує новий підхід для обґрунтування сценаріїв фінансової рівноваги підприємств готельного бізнесу, що використовуються як аналітичний базис при виборі його фінансової стратегії. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Акулов В. Б.** Финансовый менеджмент : учеб. пособие. 4-е изд. М., 2010. 264 с. URL: <http://www.alleng.ru/d/econ-fin/econ-fin444.htm>
2. **Аминова З. Ф.** Финансовая стратегия предприятия: формирование, развитие, обеспечение устойчивости. М.: Компания Спутник+, 2002. 200 с.
3. **Бланк И. А.** Финансовая стратегия предприятия. Киев: Эльга, Ника-Центр, 2004. 720 с.
4. **Бланк И. О.** Финансовый менеджмент: навч. посіб. / І. О. Бланк. Київ: Ніка-Центр, 2013. 528 с.
5. **Бутиріна В. М., Верещаєва В. А.** Визначення фінансової стратегії розвитку підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.7. С. 177–182.
6. **Ткачук І. Г.** Формування фінансової стратегії в системі управління підприємством. *Вісник ЖДТУ*. 2008. № 2. С. 301–304.
7. **Фінансова стратегія в управлінні підприємствами: монографія / А. Г. Семенов, О. О. Єропутова, Т. В. Перекрест та ін.** Запоріжжя: КПУ, 2008. 188 с.
8. **Наумова Л. Ю.** Фінансова стратегія економічного розвитку підприємств. *Наука й економіка*. 2014. Вип. 2. С. 134–139.
9. **Гриньов А. В., Ястремська О. М.** Якість формування фінансової стратегії підприємства. *Фінанси України*. 2006. № 6. С. 121–128.
10. **Пешкова А. А.** Методологические основы формирования механизма финансовой стратегии устойчивого развития предприятия : монография. Ростов-н/Д : Ростиздат, 2011. 236 с.
11. **Щербань О.** Методичний підхід до розробки фінансової стратегії підприємства. *Економічний аналіз*. 2013. Вип. 12. Ч. 4. С. 161–165.
12. **Воробьев А. В., Олюнин В. И.** Анализ современных зарубежных матричных моделей выбора финансовой

стратегии. *Управление экономическими системами*. 2011. № 5. URL: <http://www.uecs.ru/uecs-29-292011/item/486-2011-06-03-07-23-06>

13. **Химич І.** Фінансова стратегія як елемент фінансової стабільності підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2013. № 4. С. 158–164.

REFERENCES

- Akulov, V. B. "Finansovyy menedzhment" [Financial management]. <http://www.alleng.ru/d/econ-fin/econ-fin444.htm>
- Aminova, Z. F. *Finansovaya strategiya predpriyatiya: formirovaniye, razvitiye, obespecheniye ustoychivosti* [Financial strategy of the enterprise: formation, development, ensuring sustainability]. Moscow: Kompaniya Sputnik+, 2002.
- Blank, I. A. *Finansovaya strategiya predpriyatiya* [Financial strategy of the enterprise]. Kyiv: Elga; Nika-Tsentr, 2004.
- Blank, I. O. *Finansovyi menedzhment* [Financial management]. Kyiv: Nika-Tsentr, 2013.
- Butyrina, V. M., and Vereshchaieva, V. A. "Vyznachennia finansovoi stratehii rozvytku pidpriemstva" [Definition of financial strategy of enterprise development]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 21.7 (2011): 177-182.
- Hrynyov, A. V., and Yastremska, O. M. "Yakist formuvannia finansovoi stratehii pidpriemstva" [Quality of formation of the financial strategy of the enterprise]. *Finansy Ukrainy*, no. 6 (2006): 121-128.
- Khymych, I. "Finansova stratehiia yak element finansovoi stabilnosti pidpriemstva" [Financial strategy as an element of financial stability of the enterprise]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, no. 4 (2013): 158-164.
- Naumova, L. Yu. "Finansova stratehiia ekonomichnoho rozvytku pidpriemstv" [Financial strategy of economic development of enterprises]. *Nauka i ekonomika*, no. 2 (2014): 134-139.
- Peshkova, A. A. *Metodologicheskiye osnovy formirovaniya mekhanizma finansovoy strategii ustoychivogo razvitiya predpriyatiya* [Methodological foundations of the formation of the financial strategy of sustainable enterprise development]. Rostov-n/D: Rostizdat, 2011.
- Semenov, A. H. et al. *Finansova stratehiia v upravlinni pidpriemstvamy* [Financial strategy in the management of enterprises]. Zaporizhzhia: KPU, 2008.
- Shcherban, O. "Metodychnyi pidkhid do rozrobky finansovoi stratehii pidpriemstva" [Methodical approach to the development of financial strategy of the enterprise]. *Ekonomichnyi analiz*. Vol. 4, no. 12 (2013): 161-165.
- Tkachuk, I. H. "Formuvannia finansovoi stratehii v systemi upravlinnia pidpriemstvom" [Formation of financial strategy in the enterprise management system]. *Visnyk ZhDTU*, no. 2 (2008): 301-304.
- Vorobev, A. V., and Olyunin, V. I. "Analiz sovremennykh zarubezhnykh matrichnykh modeley vybora finansovoy strategii" [Analysis of modern foreign matrix models of the choice of financial strategy]. *Upravleniye ekonomicheskimi sistemami*. 2011. <http://www.uecs.ru/uecs-29-292011/item/486-2011-06-03-07-23-06>